

13/06/2017

La crisi accentua les diferències en l'ús del capital social com a manera d'accedir a l'ocupació entre la població jove

Les xarxes socials, com a base del projecte REDEMAS desenvolupat pel Centre d'Estudis Sociològics sobre la Vida Quotidiana i el Treball (QUIT), revelen un nou model de trajectòria professional i acadèmica, on la crisi econòmica remarca que l'origen social i el capital social són factors determinants en l'èxit d'aquesta etapa.

El Centre d'Estudis Sociològics sobre la Vida Quotidiana i el Treball (QUIT) de la Universitat Autònoma de Barcelona ha finalitzat el projecte Les Xarxes Socials, en les seves diferents modalitats, com a mecanisme de recerca laboral i inserció en l'ocupació i de suport social als joves - REDEMAS, finançat pel Ministeri d'Economia i Competitivitat (Ref. CSO2012-36055).

En aquest projecte s'han abordat, de manera articulada, quatre qüestions principals:

- 1) La caracterització i classificació de les trajectòries laborals dels joves, contemplant les seves activitats tant formals com informals.
- 2) La identificació i anàlisi del paper que juga el capital social en l'accés a l'ocupació,

tant formal com informal, per part dels joves.

3) La caracterització de les xarxes de contactes d'aquests joves.

4) La Identificació del pes que en aquesta configuració del capital social han tingut les trajectòries i les diferents esferes de sociabilitat en què transcorre la seva vida.

Juntament amb aquests quatre objectius s'ha volgut comprovar en quina mesura l'inici de la crisi econòmica de 2007-2008 va suposar un canvi en les trajectòries i en l'ús del capital social per part dels joves, per a això es van comparar esdeveniments laborals previs a la crisi i ocorreguts durant la crisi.

Per respondre a les qüestions plantejades s'ha desenvolupat un enfocament metodològic mixt, combinant informació quantitativa i qualitativa, que ha tingut com a mètode central d'obtenció de les dades un qüestionari per enquesta de caràcter híbrid. En ell s'han combinat les característiques d'una enquesta longitudinal retrospectiva amb les característiques d'una enquesta de xarxes personals egocentrada, juntament amb diversos elements més propis d'entrevistes qualitatives semidirigides.

En relació amb el primer dels objectius esmentats, l'explotació de les dades ha permès constatar que les trajectòries laborals juvenils es componen en bona mesura de períodes en què es compaginen estudis amb feines d'escassa importància o de caràcter irregular, però que ofereixen als joves un contacte relativament d'hora amb el mercat de treball.

També s'ha constatat la rellevància de l'origen social com a factor que influeix en el tipus de trajectòria desenvolupada, tant durant el període anterior a la crisi econòmica com durant la crisi.

D'altra banda, pel que fa a l'impacte de la crisi sobre aquestes trajectòries, s'ha mostrat que l'enorme reducció de l'ocupació regular, tant permanent com temporal, no es dona en la mateixa proporció que la reducció de l'ocupació irregular, que segueix present en les trajectòries de molts joves.

En relació amb el segon objectiu (el paper del capital social en la recerca i inserció laboral), els resultats obtinguts mostren que el pes dels contactes a la inserció laboral dels joves pot ser fins i tot més gran que l'assenyalat en estudis precedents, d'aquesta manera es tractaria d'una característica estructural del mercat de treball estudiat: l'ús de contactes per accedir a l'ocupació té un pes important abans i durant el període de crisi econòmica i en llocs de treball qualificats i no qualificats.

No obstant això, durant el període de crisi econòmica, l'ús del capital social està especialment associat a les formes més irregulars d'ocupació, la qual cosa mostra que l'ús de les xarxes de contactes, per les seves característiques d'informalitat i rapidesa, s'ha convertit en un bon mitjà per a gestionar la pròpia precarietat laboral entre els joves. Així, es pot afirmar que en una situació en què alguns dels mecanismes formals d'accés s'han deteriorat, o fins i tot desaparegut (com la contractació pública mitjançant oposicions), els mecanismes més informals d'accés s'han convertit en un bon mitjà per obtenir llocs de treball secundaris i sense contracte.

Així mateix, els resultats confirmen les desiguals dotacions de capital social entre els joves, que en combinació amb altres factors com el nivell d'estudis o l'edat, es reflecteixen en insercions diferenciades. D'aquesta manera, es mostra que el perfil dels contactes accedits marca diferències notables en relació amb les característiques de l'ocupació que s'obté per aquest mitjà.

En relació amb el quart objectiu, sembla constatar-se una retroalimentació de les desigualtats en la dotació de capital social, com a resultat de trajectòries d'ocupació precària. Les anàlisis quantitatives aplicats mostren una correspondència entre origen social, tipus de trajectòria desenvolupada i característiques de la xarxa de contactes de la persona. D'altra banda, l'anàlisi qualitativa ha mostrat que els joves amb majors nivells de capital econòmic i, sobretot, cultural semblen tenir millor accés a contactes capaços d'oferir ajuda per accedir a posicions laborals de qualitat.

La raó es troba en que l'accés a l'ocupació d'aquests joves es sustenta en la mobilització de llaços propers i homòfils (contactes d'estatus social similar), de manera que aquest principi juga en contra de les possibilitats d'obtenir una xarxa de contactes que permeti trencar amb trajectòries caracteritzades per la precarietat.

D'altra banda, la mobilització de contactes basats en llaços febles (coneguts de la feina, per exemple) sembla ser important només per a alguns perfils socials associats als joves amb capitals econòmics i culturals mitjans.

Verd, Joan Miquel; Yepes, Lidia; Vacchiano, Mattia (2016): "Trayectorias laborales y capital social en la población joven. Elementos para analizar la precariedad laboral juvenil más allá de los grandes focos". Anuario IET de Trabajo y Relaciones Laborales, Vol. 3, 144-158. <http://dx.doi.org/10.5565/rev/aiet.44>

Joan Miquel Verd

Centre d'Estudis Sociològics sobre la Vida Quotidiana i el Treball (QUIT)

Institut d'Estudis del Treball (IET)

Universitat Autònoma de Barcelona

joanmiquel.verd@uab.cat

Referències

[View low-bandwidth version](#)